

ДРЕВНОБЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВНА И МОНАРХИЧЕСКА ТРАДИЦИЯ

“Канасюбиги Омуртаг е от Бога владетел” старобългарски каменен надпис

Да се опише българската държавно-монархическа традиция е задача непосилна, защото това означава да се разкаже историята на българските държави съществували на два континента и в продължение на близо 3 000 години. От тях само 60 години (1946-2005 г.) в сегашна България има републиканска форма на управление с всичките условности на нейната правомерност. А старобългарските каменни надписи гордо свидетелстват че “канасюбиги Омуртаг е от Бога владетел”, наричат “Пресиян от Бога владетел на многото българии...”, или описват действията на канасюбиги Крум в защита на неговия “саракт” (държавна територия). Но да мислим, че това е монархическата ни традиция само в периода VII – X век сл. Хр. ще сбъркаме. След появата на новите изследвания на историкът Петър Добрев стана ясно, първо, че прародината ни е известната в древността - Бал(г)хара (в териториите на съвременен Афганистан, Пакистан, Иран, Таджикистан) и второ, българите се оказаха народ принадлежащ към индоевропейската (арийската) етно-културна и езикова общност.ⁱ Това ни сроди с великите стари цивилизации от Шумер и Египет, през Вавилон и Персия до Индия. Нещо повече – монархическата (или държавната) ни традиция се оказа, колкото древна, толкова и устойчива през вековете. Още старите индийски свещени текстове (като например “Махабхарата” датирана между X-VIII век пр. Хр.) говорят за Царя на българите Кардама.ⁱⁱ Дори в IX век сл. Хр. вече в Дунавска България виждаме владетел със същото име Кардам (777—803 г.) – предшественик на канасюбиги Крум.ⁱⁱⁱ Ако отворим “Рамаяна” ще забележим с почуда, че името на индийския Бог на съкровищата Кубера, се повтаря в името на брата на кан Аспарух – Кубер, който първо се заселва в Панония през VII век сл. Хр., а после с народа си се премества в днешна Македония където създава държава и дори се опитва да превземе Солун. (Почти два века по-късно канасюбиги Крум с мощен военен удар по долината на река Струма разбива византийските гарнизони и обединява двете български държави създадени от братята Кубер и Аспарух в едно общо Отечество.) Това е учудващо устойчива царска именна традиция, да не забравяме че първородният син и престолонаследник на НВ Цар Симеон II също се казва Кардам и това не е случайно.

В древноиндийските хроники на болхи(ки)те и тяхната царска династия е отделено почетно място. Столицата им е свещеният град Балх (съществуващ и досега в Афганистан), династията им е считана за изключително благородна, а синът на техния легендарен цар Кардама се преселва в Индия където създава ново царство и династия - Кардамитите – които дори носят титла за Цар – Балхара по името на земята от която се е преселил.

Древната българска прародина Бал(г)хара просъществува до завладяването ѝ от персите, впоследствие от Александър Македонски и става известна в Европа с гръцкото име Бактрия. Нещо повече, Александър се жени за бактрийската принцеса Роксана (или Рошана, което име и досега се среща в тези райони) за да узакони с този династичен брак властта си над Азия, древните народи на която с право го считат за варварин. Следователно, действително царските династии на древна Балгхара са били считани за изключително високопоставени и древни. Родството с тях е имало изключително символично значение. Ако се отклоним за момент, нашето народно име българии

идва от “бълг” (“балг”) - висок, издигнат, високопоставен и “арии” (айрия) – благородник, аристократ и е преведено от проф. Петър Добрев като “най-знатните благородници” или “високи”, “издигнати”, “аристократи”. Интересното е, че ние сега не подозираме за това, но древните народи отлично са знаели свещеният и благороден произход на българските царски династии и техният “от Бога даден” народ. Впоследствие поради нашествието на хуните в Бал(г)хара през 153 г. сл. Хр. започват български преселения към Кавказ, където през 165 г. легендарният от “Именника на българските канове” Авитохол^{iv} създава първата българска държава в Европа, която по време на разцвета ѝ през VII век при кан Кубрат, вече е наричана от византийските хронисти “Старата Велика България”. След смъртта му неговите синове създават още три държави – цитираните по-горе на Кубер и Аспарух и Волжко-Камска България на кан Котраг просъществувала до XV век с името България. Вероятно петият брат е Алцек, който преминавайки през Панония и Бавария се заселва с народа си в Италия, където и досега има област Булгаро. (Най-големият брат Батбаян има по-нешастна съдба - останал да управлява Кавказка България след баща си Кубрат, той е подчинен от хазарите след жестока война). Неслучайно старите историци говорят за българските “империи” и пишат с възхищение за българите като “държавнотворчески” народ. И как не, виждаме, че нашите предци са създали пет държави с името България в Азия и Европа, в една от които имаме честта да живеем ние. Да припомним, че българската държава е и единствената в Европа, която е запазила непроменено името си досега. Но къде можем да търсим обяснението на хилядолетната устойчивост на българското име и народ? Имали сме и дълги периоди на чуждо владичество, но винаги сме възкръсвали с гордото си име за нов живот. Според мен в монархическата традиция, производна от монотеистичната религия на българите. За да разберем това трябва да се обърнем към древната история. Счита се, че цивилизацията в сегашния ѝ вид като общество и държава се е появила в древен Шумер. Там действително е имало всички съвременни институции, които и ние познаваме, като започнем от държавен апарат и войска и стигнем до училища, болници, съдилища, нотариуси, та дори инспектори по корабоплаването. Да не говорим за културните постижения на шумерите като писменост, математика, поезия, астрономия, скулптура, живопис. Нещо повече – всички следващи по време народи като хети, вавилонци, асирийци, хурити (или хари), перси, възприемат шумерските постижения наготово във всичките им обществени и културни аспекти и ги запазват и доразвиват. А някои историци твърдят, че харите (споменатите в Библията като хурити) са точно арийците към чиято етно-културна и езикова общност принадлежим. Характерно за всички тези древни народи в чието число като наследници на (х)ариите сме и ние българите, е пряката връзка между Бог и Цар, сливането на Божественото на земята чрез посредничеството на Богопомазания и посветен в религиозните мистерии владетел. Древните историци пишат, че първите държави се управляват от Богове, после от полубогове и накрая от хора, но задължително получили Божието благоволение. Това се отнася и до древен Египет, и древен Шумер и древен Китай и всички останали стари държави. Според Махабхарата царят на българите е първият от всички земни царе, който “получил царството си на земята при своето раждане”. Или Божественият (Небесният) план е пренесен на земята от владетелите, жреците и аристокрацията. Това е елитът препредаващ Божествените послания, познания и опит на своите народи. Българите са типичен пример. Начело им винаги стои владетел - Канасюбиги “...от Бога поставен”. (преведена от Емил Живков от латински като “мъдр владетел”). Той задължително е от благороден царски род наричан на старобългарски “вихтун” (предопределен). Първородният му син и престолонаследникът се нарича канартикин, а

втория син - боила таркан (главен държавен съдия). Властта на владетеля се предава по наследство, защото той и родът му притежава божествената енергия “Оренда”, но ако я загуби, не може да бъде вече владетел. Някои канове са сваляни при военна загуба, кризисни ситуации с които не могат да се справят, заболяване, които неудачи доказват оттеглянето на Божественото от тях. (Затова е убит от аристокрацията и канасюбиги Крум въпреки предишните си бляскави военни успехи). Българският владетел е върховен господар и жрец, той издава закони, дава и отнема звания, длъжности и титли. Обявява война и сключва мир. При българите има четири съсловия, както при индийските арийци има четири касти – брахмани, кшатрии, вайшии, шудри. При българите това са боилите – висшата аристокрация, багаините – средното воинско и административно съсловие, колобрите – жреческо съсловие и обикновените българи. Разликата, при българите е, че това са отворени съсловия, а не касти, Преминаването между тях става по благоволение на канасюбиги, но след прояви на войнска доблест, военни, дипломатически и административни успехи. Освен това българите никога не са прилагали робството и феодалната зависимост. Всички те независимо от съсловието си са били са свободни хора, носещи оръжие и участващи във войската. Дори завладените чужди народи са преселвани по границите на Саракта за да изберат сами дали да се присъединят към враговете на държавата или да я защитават с оръжие при което са получавали същите воински и административни титли за проявената доблест, каквито имат и българите, същите права и задължения. Така постепенно се интегрират в държавата и я приемат за свое Отечество. България е била известна и с ниските си данъци. А византийски автори, пишат, че докато българите почитали най-много добродетелите “справедливост и законност”, “градовете и народите се присъединявали към тях доброволно”.

Първият заместник на канасюбиги и съвладетел е кавханът, ичиргу боилата е пръв дипломат и командва столичния гарнизон, кана боила колобъра - пръв жрец (след канасюбиги). Тарканите са управители и съдии, (боритаркани, зератаркани, олгутаркани, жупантаркани), срещат се още бан, жупан, чигот, сабчи, кабчи, копан, книн, маготин и т.н. Общо са съхранени над 40 древнобългарски титли и звания. Ако се направят по-задълбочени езикови изследвания, може да се окаже, че повечето от българските титли са пряко производни от “Бог”. (“бага” като производно от индийската дума за Бог “Бхага”). Например багатур може да се преведе като “Божи меч”. А има още и юк багаин, бири багаин, сетит багаин, ичиргу багаин, багатур багаин т.н. Това би могло да бъде доказателство, че българската аристократична йерархия е построена като копие на небесната йерархия. Божието царство на небето е пренесено в йерархичната структура на държавната администрация начело с Владетелят (като Божи пратеник на земята). Имената на древните български владетели са пълни със символика. Авитохол – “син на сърната” (сърната е един от символите на космичното), другият легендарен родоначалник “Зиези от който са българите”^v в превод на новобългарски означава “издигнат духом, просветлен”.

Още два факта, древната ни прародина Бал(г)хара е наричана страната на “хилядата градове”, а запазените над 40 титли свидетелстват, за силно развито държавно устройство. Такива държави обикновено са империи, а градският начин на живот и особено силно развитото стопанство със процъфтяваща търговия, занаяти и земеделие във всички български държави дават правото на проф. Добрев да говори за чудото на “Българската цивилизация”.

Тази държавна структура се повтаря със забележителна устойчивост в Бал(г)хара, Кавказката Стара Велика България, Волго-Камска и Дунавска България. Всички създадени български държави независимо от времето и мястото на съществуването им се славят с военните си успехи, свободолюбието, богатите градове и силно развитото си

стопанство.

Така че са прави авторите говорещи за България като за “вечния пилигрим” или за “Бог и България” – единство в двойна плът. А плахите догадки за Богоизбраност на нашия народ ще намират все повече и повече потвърждения в историческите факти. Все пак наравно с евреите дори и като историческо време, ние сме втория монотеистичен народ в световната история. А може би и първия. И както добре го е казал канасюбиги Пресиян в каменния си надпис от 837 г. “Който търси истината Бог вижда! И който лъже Бог вижда!”

Александър Долев

ⁱ Да не се бърка с тезите на Хитлер за арийска раса, каквато всъщност няма. Съвременните и древните народи на Европа, Индия, Иран, Афганистан, Пакистан са сродни по езикови, културни, етнически и цивилизационни характеристики, които доказват общ произход в далечното минало от така наречените „айрии“. Според някои автори айриите са споменати в Библията под името хурити (хари).

ⁱⁱ Българите са наричани тогава от индийците болхи(ки).

ⁱⁱⁱ Навсякъде в текста използвам датировките на управлението на българските владетели, както той ги е разкрил в книгата си “Царственик на българското достолепие”.

^{iv} Авитохол погрешно е считан от някои историци за Атила. Всъщност името му е чисто българско и проф. Добрев го превежда като “син на кошутата”.

^v Анонимния латински хронограф от 354 г.